

· FØROYA · SOCIAL·DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 24.

Lýsingaprisur fyri petiregla: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prisinum.

Leygardagin 13. juni 1936.

Kestur kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovu. Telf. 143.

10. árg.

Her rurar deyðin, evna- og vónloysi.

Her hevur rurað gáloysi, óvit og stuttsskygni.
Her liggja møguligleikar landsins tjóraðir
og heftir í eini öldargamlari fløkju,
ti svøltar fólkið í dag!

Nú eru stundir at vakna. Nú eru stundir
at brýna evnini og hvessa mótið.

Nú eru stundir at reka út gáloysi og
viðka sjónarringin.

Nú eru stundir at skera ígjøgnum ta sálar-
ligu fløkjuna og leggja greiðar leiðir!

Allir menn eru á einum máli
um, at okkara forrættningarlív,
keyp og sola, okkara fiskiskapur,
okkara landbúnaður, okkara
heimavinna, stult sagt okkara
vinnulív er afturlaga stalt, í sam-
burð við okkara grannalond er
so illa stalt, at her tørvar ikki
bert ein ábót her og har, men
ein hovuðsskurður, ein stór og
djúpt skerandi umlegging fyri
ikkí at siga kollvelting.

Okkara forrættningarlív er í
mongum fori so lostað, so óbúgv-
ið og illa skipað, at tað er ikki
ov nógv sagt, at tað er ein
kleppur, ein byrð, ein útreiðsla,
sum telur í hundradum og aftur
hundradum av túsundum fyri
arbeiðarin, fiskimannin, hina
stóru fjøldina í Føroyum.

Ókunneikin er stóru. Tað
kann ikki noktast. Í mongum
fori kann tað óivað sigast við-
vikjandi okkara forrættningarlívi,
at »mangur fæst við boga, ið
ikkí kann upp at toga.« Mangir
eru vegna ókunneika sín eitt
offur í hondunum á mongum
smartum seljara og keypara —
og fólkið, fjøldin betalar, tí teir
megu hava tað aftur, ið verður
pínt út av teim. Og aftur mangir
eru soleiðis komnir fyri, at teir
megu bløða, noyðast at keypa
dyrt fyri í heila takið at kunna
freista lívið. Okkum dettur í

samband við hesum í huga eina
frásagn frá einum stimbraðum
og væl at sær komnum forrætt-
ningsmanni. Hon ljóðar nakað
soleiðis:

»Eg sá roknskapin hjá N.
Skipini høvdu fiskað líka væl
sum míni. Men meðan míni
stóðu seg, høvdu N.s skip stórt
undirskot. Hann hevði at kalla
í øllum sínum innkeypi keypt
ov dyrt, ein stóran hóp dýrari
enn eg. Tað einasta, ið hann
hevði fingið líka bíligt sum eg,
var margarinið frá margarinu-
fabrikkini.«

Hetta er drepanið fyri land
okkara. Landið má á ein ella
annan hátt regulera og ansa
eftir, hækka um standartin og
verja okkara keypmannsstand,
so hann verður at arbeiða konur,
nøkunlunda fríur, nøkunlunda
sjálvbjargin og óheftur av tvingsli
og diktati frá teim »stóru«.

Eitt hitt fyrsta stigði móti
hesum endamáli er ein med-
vitandi og málvis uppaling og
so, at landið tekur innflutningin
av stórvorunum og soluna av
okkara produktum í sína hond.
Hetta eru vist flestir menn nú
samdir við javnaðarmonnum í.
Men ein ásanann er ikki nóg
mikið, her má handlast og
handlast skjótt.

**Okkara fiskiskapur, okkara marknaðarviðurskipti
eru enn og verri fyrrikomin.**

Føriin avløgð, burturløgð av
øðrum tjóðum. Fiskimannsins
vinna við teim er hungursløn,
hvørki at líva ella doyggja av.

So er stalt 1936 hjá okkum,
meðan okkara grannatjóðir í
vinnulívinum hava fyri mong
Harrans ár síðani lagt burtur

okkara veiðihátt, fingið sær
onnur for, aðrar driftir, ið geva
fiskimonnum fleirfalt so stórt
úrslit sum okkara fiskimenn fáa.
Latum okkum nevna snurraváð-
driftina, líndriftina og trolara-
driftina, síldaveiðuna o. s. fr.
Hetta er kent í grannalondunum,

meðan alt fór meir og meir av
lagi hjá okkum, hóast vit liggja
allrabest fyri at rokja nýggjar
driftir. Eitt syndarligt skil. Eitt
ræðuligt skoðsmál til okkum,
okkara handli- og livikraft og
framburðslug og ágrýtni og
dirvi.

Og meðan t. d. Íslendingar
eru komnir sær inn á nógvur
marknaðar sum Sudurameriku,

Grikkaland, Afriku og mangar
aðrar, hanga vit einans á einum
tráð: Spaniu!

Her má broytast! Her má
annað skil koma á! Her má
landið, lögtingið, hitt almenna
taka sær um reiggj. Tað er ov
stór ábyrgd fyri landsins kosnu
álitismenn at vera passivir
áskoðarar!

Og landbúnaðurin!

Eisini hann er í miðöldini.
Eisini hann liggur í dvala. Eisini
hann er kroystur í naggatødn.
Afturgonga heldur enn fram-
gonga er hansara frámerki, sam-
stundis sum okkara grannalond
hava í teirra landbúnaði gjørt
so stórt framstig, so stóra broyt-
ing, ja kollvelting, at teirra land-
búnaður gevur hundrad ferðir,
túsund ferðir so nógv av sær í
grøði og peningavirði sum fyri
einum tveimum mannaminum
síðani. Huga okkum bara
bøndareisingina í Danmark!

Eisini her má stórbroyting
gerast. Landbúnaðurin má í
skundi broytast frá at vera lítið
týðandi fyri fjøldina til at gerast
hinn stóra livstryggingin, trygg-

ingin móti svølti, hungri! Og vit
megu samstundis við hesari um-
skipan koma ájavnt við okkara
grannar í allari heimavinnu.

Ein væl skipað heimavinna
kann týða í milliónum fyri
okkara land. Her er ikki bert
talan um at vinna klæði úr
okkara ull. Hvi skulu vit ikki
gera okkara snøri og tog sjálvir?
Hvi skulu vit ikki baka okkara
keks, ið skipini brúka í so
stóraríngd av? Hvi skal so
nógv konserves flytast inn í
landið? Hvi skulu aðrir byggja
okkara skip? Hvi skal tað vera
so, at meðan t. d. 25 000 menn-
iskjur liva av pelsdjórahaldi í
Noregi, livir ikki ein familja í
Føroyum av pelsdjóraaling?

**Hvi hava vit . . . hvi, hvi og aftur hvi? spyrja
tær vaknandi kreftirnar í Føroyum í dag,
tá ið svølturin rubbar at.**

Latum okkum vakna við øl-
lum hesum hvívm, og latum
okkum fáa greitt hvíni, og so
— og tað er tað, ið tað ræður

mest um — latum okkum sýna
evni, áráði og dirvi at reisa
virki á tottirnar og skapa lív,
har ið deyðin í feldir hevur valdað.

**Har ið viljin og áráði er, har eru veg-
irnar, um teir ofta falla yvir brattar,
ørandi stiggjar.**

Fare for Klipfisk- Eksporten?

3. juni fínt henda grein í
»Social-Demokraten«:

Madrid, 2. Juni.

Ministerraadet har at Hen-
sen til den spændte Devisesitua-
tion besluttet at stille hele
Vareindførselen under Indus-
tri- og Handelsministeriets
Kontrol.

Som Telegrammet meddeler,
er den spanske Devisesituation
nu saaledes, at man ikke læn-
gere finder en fri Udvikling af

Markedet ønskværdig. For kort
Tid siden udsendte Regeringen
et Dekret angaaende Begræn-
ningen af Udlændinges Adgang
til frit at trække paa spanske
Banktilgodehavender, ligesom
Handelen med spanske Peseta-
sedler begrænsedes ved Anven-
delse af Oprindelsescertifikater
for hver Seddelpost, der vendte
tilbage fra Ulandet til Spanien.

De færøske Tilgodehavender.

Det er dog tvivlsomt, om dette
nye Skridt, der meget minder
om Indretningen af en Admini-
stration svarende til Valutakon-
toret, vil paavirke den dansk-
spanske Handel. Denne er som

bekendt resulteret i et Million-
Tilgodehavende for de færøske
Klipfisk-Eksportører, et Tilgode-
havende, der i Øjeblikket maa
betragtes som »indefrosne« Mid-
ler. Handelsministeriets Under-
søgelse af Mulighederne for en
Udligning af de danske Tilgode-
havender med spanske do. er
endnu ikke tilendebragt. Sand-
synligheden taler for, at disse
gamle spanske Gældsposter vil
kunne bringes ud af Verden paa
en lempelig Maade.

Fiske-Eksportørerne.

En gennemført dansk Rege-
ringskontrol med Begrænsninger
i Importen kan derimod tænkes
at ville genere den fremtidige
Eksport af tørret Fisk fra Fær-
øerne paa en følelig Maade,
saafremt der ikke kan træffes
fornødne Clearing-Ordninger.

Jørðin.

Summarrøkt.

Út yvir tað, at arbeiðið í veltuni
vakstrartíðina er ein beinleiðis
bardagi móti lokvokstrinum, so
er tað eisini frágæra gott fyri
jørðina. Líka væl, sum summar-
tíðin er vakstrartíð fyri plant-
urnar, vit síggja, so er hon
eisini vakstrartíð fyri teir plantur,
vit ikki síggja, alt tað yðjandi
bakteriulív og annað mikro-
organiskt lív í moldini. Tá vit
nú vita, at tað er gott fyri
jørðina, at mikroorganismurnar
trivast væl, ræður sjálvandi um
at gera so gott fyri tær, sum
vit kunnu. Hetta, at vit tíð um
aðra skrumbla moldina um, ger,
at hon verður leysari, lættari
og luftigari, ljós, vatn og luft
sleppur betri at við síni botandi
megi. Tað ger, at bakteriurnar
fáa betri livikor, og teirra botandi
virki í moldini verður betri framt.

Men tað er her sum í øllum
fori, vit mugu nýta vit og skil,
vit mugu alla tíðina, meðan vit
fremja summararbeiði í velt-
unum, minnst til, at har standa
livandi plantur, sum vit vilja
hava at trivast skjótt, og tí
mugu vit fara varliga fram móti
teimum og ikki ampelára tær
meiri, enn vit noyðast. Tí, fara
vit at vera bondsk, bróta burtur
av teimum og sára rotur og
bløð, ja so darva vit tær í
vokstrinum.

Tað ræður tí um at nýta sítt
skynsemi og gera av, hvussu
langt út á summarið vit skulu
halda áfram. Tá plantan við
sínur rótum og sínum bløðum
fevnur so vítt um seg, at vit
ikkí sleppa at moldini uttan at